

Zavjera protiv Isusa Krista

Nikola Mate Roščić*

*Čini se da se sve hereze slažu u jednoj stvari, a to je mržnja prema Crkvi.
(John H. Newman)*

Velik odjek diljem svijeta imala su dva medijska djela: roman američkog pisca Dana Browna »Da Vincijev kod« (Zagreb, 2003) i film američkog režisera Mela Gibsona »Muka Kristova« (The Passion of the Christ, 2004). Te dvije uspješnice izazvale su brojne pozitivne i negativne reakcije te otvorile niz pitanja koja će zacijelo još dugo vremena zaokupljati literarne i filmske kritičare, i ne samo njih, nego i mnoge druge osobe, profesije i ustanove. To je razlogom da se u ovom ogledu osvrnemo na ta djela, pokušavajući iznaći neke relevantne sastojnice i dodirnice koje se isprepliću i dotiču opsežnih pitanja o odnosima između književnosti i vjere te napose središnjeg izazova, a to je odnos pisma i slikopisa prema osobi Isusa Krista. S pravom se može tvrditi da je više od jednog tisućljeća postojalo jedinstvo i sklad kulture i kršćanstva, odnosno kršćanstva i literature. Lom se počeo događati već od 17. stoljeća, pojavkom deizma i iluminizma, a onda je nakon Francuske revolucije (1789) i nasilnog procesa sekularizacije poprimio sve tragičnije oblike. U jednom dijelu književnosti i umjetnosti dolazi do nemilih sukoba i srazova, razlaza, provokacija, nijekanja, izrugivanja, izokretanja, do otvorenog i obznanjenog neprijateljstva.¹

Francuska je revolucija radikalno promijenila Europu gotovo na svim područjima javnog života koja su od tada dobila novo lice i naličje, novo usmjerenje i vrednovanje. Revolucija znači preokret (re-volvere), pa se on očitovao ne samo u promjeni stremjenja, sadržaja, stilova i žanrova nego i u sveopćem izokretanju vrjednota, ustanova, zakona, mjerila. To je, osim na političkom i pravnom polju, došlo do izražaja i u svim oblicima kulturnog i umjetničkog stvaralaštva. Revolucionarni etos, napose onaj početni koji se naziva i »epohom terora« (1789–1794), izrodio se u stravični oblik kulturocida i ikonoklazma koji je uništio bezbrojna umjetnička djela, knjige, kipove, građevine, arhive, knjižnice, crkve, samostane...² A potom je filozofija prevrata nadahnula i proizvela nove smjerove u svim granama

* Mr. sc. Nikola Mate Roščić, Zagreb.

1 Usp. Georg Langenhorst, Christentum und Literatur, u *Christentum und europäische Kultur. Eine Geschichte und ihre Gegenwart*, Freiburg, 2002, 72–95, kao i djelo istog autora *Jesus ging nach Hollywood. Zur Wiederentdeckung Jesu in Literatur und Film der Gegenwart*, Düsseldorf, 1998.

2 Usp. Peter Conrads Kronenberg, Iconografia cristiana e pittura rivoluzionaria, u *La Civiltà Cattolica*, (IV) 2004 445–457.

umjetničkog stvaranja i dobrim dijelom ih opečatila duhom antireligijskog prosvjetiteljstva. Od toga potječu brojni smjerovi: nadrealizam, dadaizam, bečki akcionizam kao »satanistička umjetnost«, impresionizam i ekspresionizam, simbolizam, i dr. To je obilježeno a–religioznim i anti–religioznim filozofijama i svjetonazorima koji su se u 20. stoljeću izrodili u demonske ideološko–političke tvorbe fašizma, nacizma i komunizma, od kojih je svaka imala svoju viziju umjetnosti, svoju književnost i time stvarala svoju kulturu. U tom razdoblju minulih dvaju stoljeća, u ime racionalizma i progresa, borbe za slobodu i pravdu, za modernost i novost, zagospodarila je »Biblija dekadencije«, razni oblici magije, kabbale, spiritizma, tajnih društava, masona, rosenkrojčera, iluminista, okultista, teozofa i antropozofa, satanista i luciferijanaca, martinista, ateista, agnostika, anarhista i nihilista, pa sve do brojnih sljedbi istočnjačkih religija i konfuznog New age–a. Bilo bi veoma zanimljivo utvrditi pripadnost ovim grupama i krugovima, ili ovisnost o njima, književnika i umjetnika Europe kroz protekla dva stoljeća, da se i po tom naslute i odgonetnu iskoni njihova stvaralaštva, odnosno njihov stvarni idejni i umjetnički »Sitz im Leben«.

U nepreglednom i kompleksnom duhovnom ozračju »modernog vremena« iznikla je moderna literatura, umjetnost, glazba; nastala su scenska i filmska djela najrazličitijih sadržaja, poruka, svjetogleda, filozofija, osporavanja i propagiranja. U golemom kovitlacu književnih djela i autora, u svjetonazorskom konglomeratu sadržaja u romanima, pjesmama, dramama, kao neka nezaobilazna konstanta, uvijek se iznova pojavljuje i obrađuje pitanje vjere ili nevjere, teizma ili ateizma; pitanja o Bogu, o Isusu Kristu, o savjesti, o vrjednotama judeo–kršćanske baštine, o sudbini i smislu postanka i ostanka čovjeka i ljudske zajednice pod ovim otvorenim nebesima i na ovoj svetoj ili proklesoj Majci Zemlji. Štoviše, moglo bi se, a i trebalo reći da upravo dodir i odabir tih vjekovječnih tema poziva i izaziva pisce da proniknu u otajstvene dubine i visine ljudske kobi, da u zornom predočenju i urječenju ljudskog stradanja i nadanja, uspona i padova, prilika i neprilika, ukažu i pokažu ishodišta smisla ili besmisla, ljubavi ili mržnje, vjere ili nevjere, duha ili tijela, nihilističkog apsurdna ili pobjedonosne patnje. S tog motrišta i polazišta se stječe dojam da književno stvaralaštvo ne može »zaobići« Boga, jer ne može zaobići čovjeka i njegova životna iskustva. Jadnici i Stranci, Zločin i kazna, Rat i mir, Povijest nevolja i Izgubljene iluzije, Kuga i Smrt, Moć i slava, Vrli novi svijet i Životinjska farma, Posljednji mohikanci, Buka i bijes, Starac i more, Goli i mrtvi, Lolita, Klarise, Judita i Glorija, Ivana Arška i Juda Iškarijot, Baraba, Poncije Pilat, Krstitelj, Saul, Mojsije, Saloma, Marija Magdalena, Povijest Isusova, Marija — službenica Gospodinova, Prokleta avlija, Derviš i smrt, Don Juan i Alisa u zemlji čudesa, Ubojstvo u katedrali i Izgubljeni raj, Sotonski stihovi i Magnifikat, Božanstvena komedija s Paklom, Čistilištem i Rajom, Gospodar svijeta i Gospodari prstenova, Istina i pravda, Vatikanski podrumi i Dnevnik seoskog župnika, Zmijsko leglo i Sezona u paklu, Mali princ i Dobar dan, tugo, Mučnina i Samostan kartuzijanaca, Sto godina samoće, Prosjak Luka i Zlatarovo zlato, Čovjek bez svojstava, Proces, Dvorac, Crvena soba i Mrtvački ples, Faust i Mudri Natan, Luđakovi zapisi, Mrtve duše i Arhipelag Gulag, Očevi i djeca, Veliko kazalište ovoga svijeta i

Na zapadu ništa novo, Don Quijote i Veliki Inkvizitor, Barbarske ode, Zaručnici i Ime ruže, Vlada i Oslobođeni Jeruzalem, i tisuću drugih naslova, sudbina, poruka i programa obilježava književno stvaralaštvo. Stoga svećenik i povjesničar književnosti dr. Drago Šimundža s pravom primjećuje: »Ukratko, ono što su teolozi, psiholozi i sociolozi religije znanstveno zapažali, otkrivali i tumačili na teološkoj, psihološkoj i sociološkoj razini, to su književnici, povezavši se u jedinstvenu cjelinu, književno razglobili i ilustrativno predočili u nepreglednu kaleidoskopu simboličkih, a često vrlo realnih i(li) realističnih situacija i likova«. I pritom dodaje mišljenje: »U tom ćemo svjetlu zaključiti da svi književni subjekti, pogotovo književnici i njihovi junaci, bilo da vjeruju ili ne vjeruju, dvoje ili istražuju, svojim doživljajima i iskustvima potvrđuju da je Bog temeljno ljudsko pitanje.«³ Jednom riječju: »Književnost je važan barometar duhovnih kretanja.«⁴ A ovom bi valjalo pridodati da je književnost u svojoj cjelini ujedno i opravdan, štoviše, neophodan »locus theologicus«, što bi konačno i naši hrvatski vrli bogoslovci trebali uvidjeti i usvojiti.

U svjetskoj povijesti, a samim time i u svjetskoj literaturi, lik Isusa iz Nazareta gotovo da je nezaobilazna tema bilo onih koji vjeruju bilo onih koji se deklariraju kao nevjernici ili agnostici. Gotovo da ni nema značajnijeg pisca koji na ovaj ili onaj način nije dodirnuo osobu i djelo Nazarenca. On je »doista jedan od velikih likova koji stoji i u središtu suvremene književnosti kao velika, nekad izravna, a nekad prikrivena ličnost«.⁵ Ovaj autor, koji slovi kao »klasik« teološko–književnog dijaloga, u svojim brojnim djelima sustavno istražuje i obrađuje upravo onaj segment njemačke i svjetske književnosti koji se odnosi na lik Isusa Krista, kao i sve ono što se u književnim djelima odnosi na tematski sklop vjere i nevjere, religije, Crkve.⁶ Kuschel na neki način nastavlja kapitalno djelo poznatog francuskog proučavatelja ove tematike Charlesa Moellera.⁷ Ovaj autor, kao priznati stručnjak, izučava odnos umjetnosti i literature u 20. stoljeću prema vjeri i Crkvi, što je postalo važnom temom nakon II. Vatikanskog sabora koji je dao snažan poticaj da se osmisli položaj Crkve u suvremenom svijetu, da se stupi u dijalog sa znanostu i kulturom te da se probudi zanimanje za »evangelizaciju kulture« u vremenima koja su obilježena procesom sekularizacije i dekristijanizacijom Europe.⁸

Koliko god su posljednja dva stoljeća bila nesklona, štoviše, protivna, a često i bojovno neprijateljska vjeri, kršćanstvu, a napose katolištvu, ipak je u svim oblici-

3 Drago Šimundža, *Bog u djelima hrvatskih pisaca. Vjera i nevjera u hrvatskoj književnosti 20. stoljeća*, Zagreb, 2004, sv. 2, sv. II, 37.

4 Usp. nav. dj, 37.

5 Usp. Karl-Josef Kuschel, *Jesus in der deutschsprachigen Gegenwartsliteratur*, München–Zürich, 1987.

6 Usp. Karl-Josef Kuschel, *Literatur und Religion, Handwörterbuch religiöser Gegenwartsfragen*, Freiburg, 1986, 250–256; Karl-Josef Kuschel, *Jesus im Spiegel der Weltliteratur. Eine Jahrhundertbilanz in Texten und Einführungen*, Düsseldorf, 1999.

7 Charles Moeller, *Littérature du XXe siècle et christianisme*, četiri sveska, Paris–Tournai, 1954–1960.

8 Usp. Charles Moeller, *Der Theologe angesichts der Entwicklung der Literatur und des Menschenbildes, Bilanz der Theologie im 20. Jahrhundert*, Freiburg, 1970, sv. I, 108–145.

ma kulturnog stvaralaštva bio prisutan vjerski i kršćanski sadržaj. Kršćanstvo je rodilo i nosilo europsku kulturu kroz stoljeća, a raznovrsne grane kulture bile su izravno, a ponekad i isključivo, nadahnute kršćanskim sadržajima. Povijesti likovnih umjetnosti, glazbe i književnosti to obilato potvrđuju.⁹ Drago mi je ovdje spomenuti da je naš vrsni poznavalac i proučavatelj hrvatske i svjetske književnosti, svećenik dr. Drago Šimundža, nakon brojnih pojedinačnih studija i ogleđa u časopisima, dogotovio i objelodanio svoje velevrijedno »životno djelo« u dva sveska: *Bog u djelima hrvatskih pisaca. Vjera i nevjera u hrvatskoj književnosti 20. stoljeća*.¹⁰ Od izuzetne su vrijednosti njegove uvodne studije u ova dva sveska u kojima nam daje panoramski pregled i uvid u tematiku.¹¹ Ovo kapitalno djelo od tisuću petsto pedeset i pet stranica omogućuje solidan i pouzdan uvid u hrvatsko književno stvaralaštvo tijekom 20. stoljeća upravo pod vidom odnosa prema Bogu, Isusu Kristu, Crkvi, vjeri i svim fenomenima religijskog života i mišljenja kao nezaobilaznim segmentima životne zbilje koji se ne mogu zaobići ni onda kad se izravno niječu, izruguju i karikiraju, potiru ili pak afirmiraju. Pritom se jasno naziru, ili pak samo slute, utjecaji i odjeci europske i svjetske literarne scene.

Ono što u svim ogleđima o književnom stvaralaštvu tijekom posljednja dva stoljeća upada u oči jest činjenica da se gotovo odreda svi značajniji pisci u svojim proznim ili pjesničkim djelima dodiruju lika i djela Isusa Krista. Poznati talijanski publicist Vittorio Messori u svom bestselleru *Ipotesi su Gesù* u pristupnom poglavlju piše: »Izgleda, dakle, da se nitko ne bavi problemom Isusa. Ali to nije točno. Bibliografija o njemu je zapravo jedan ocean, a k tome u neprestanoj uzburkanosti. U prošlom stoljeću njemu je posvećeno šezdeset i dvije tisuće svezaka. U nacionalnoj biblioteci u Parizu, ogledalu zapadne kulture, njegova »natuknica« je druga po broju kartica. Prva, vrlo znakovito, je Dieu — Bog.«¹² To na svoj način potvrđuje i austrijski publicist Josef Dirnbeck u djelu koje kritički propituje brojne novije »krivotvoritelje Isusa« (Jesusfälscher auf dem Prüfstand) kad piše: »Ima više knjiga o Isusu nego li telefonskih imenika... Lik čovjeka iz Nazareta jednostavno je tako zanimljiv i očaravajuć da nitko — bilo da je vjerni kršćanin ili to nije — ne može zaobići da se jednom, bilo kada i kako, obračuna i s Isusom. Osobitost je u tome da čitalačka publika poseže za knjigama koje prikazuju drukčiju sliku o Isusu od one uobičajene. Prednost imaju oni autori koji obećavaju da će otkriti novosti o Isusu; senzacionalne istine koje su navodno od Crkve bile potiskivane. Može biti komično, može biti žalosno — ali je u svakom slučaju činjenica — da

9 Usp. Peter Antes (hrsg.), *Christentum und europäische Kultur. Eine Geschichte und ihre Gegenwart*, Freiburg, 2002, napose poglavlja: *Christentum und bildende Kunst*, *Christentum und Musik*, *Christentum und Literatur*, *Christentum und Philosophie*; usp. također G. Kranz, *Europas christliche Literatur von 1500 bis heute*, Paderborn, 1968; Josef Imbach, *Dio nella letteratura contemporanea*, Roma 1981.

10 Drago Šimundža, *Bog u djelima hrvatskih pisaca. Vjera i nevjera u hrvatskoj književnosti 20. stoljeća*, sv. I. i II, Zagreb, 2004.

11 Usp. Drago Šimundža, *Religijsko–religiozna tematika u hrvatskoj književnosti 20. stoljeća*, sv. I, 21–70, i *Religijska zbiljnost i religiozni paradoksi u književnosti*, sv. II, 13–37.

12 Vittorio Messori, *Ipotesi su Gesù*, Torino, 82004, 4.

mnogi suvremenici po strani ostavljaju knjige s ozbiljnim informacijama o Isusu, a bez ikakva kolebanja pod gotov groš prihvaćaju špekulacije od kojih se diže kosa i potpuno su glupe.«¹³ Ovim mišljenjima želim pridodati i zapažanje švicarskog teologa i vrsnog poznavatelja vjerske problematike u europskoj književnosti, koji piše: »Već nekoliko godina zapaža se povećano zanimanje za čovjeka iz Nazareta. U svakom slučaju na knjiškom tržištu nema oskudice u napisima koji su posvećeni liku Isusa. Mnogi od njih ne dolaze od teologa, nego od književnika i publicista koji o Isusu govore na vrlo različite načine, a slike Krista koje nam pružaju u mnogo se slučajeva ne poklapaju s onima koje predlaže Crkva.«¹⁴ Konačno, kao potvrdu iznesenim mišljenjima iz pera nekoliko europskih autora, smatram pogodnom prosudbu Drage Šimundže: »Nema dvojbe, dvadeseto je stoljeće, uz naglašenu sumnju, unijelo i svoj skeptičan odnos prema vjeri i Bogu. Idejni je modernizam, jednim dijelom, i kroz književnost prešao u duhovne pobune i metafizičke dvojbe. Različite su književne formacije u središnjim razdobljima stoljeća — posebno književnost egzistencije i literatura apsurda, odnosno, njihovi izdanci nova drama i novi roman — izvršile velike preokrete u već uznemirenim vodama modernih ekspresija. Nije riječ, naravno, samo o literarnim formama i stilskom izričaju, nego prije svega o sadržajnoj intenciji koja se na mahove pretvorila u rušenje i odbacivanje mnogih ranijih estetskih, duhovnih, kulturnih, etičkih i religijskih vrijednosti.«¹⁵

Nakon ovih gotovo neophodnih načelnih i uvodnih premisa valjalo bi pristupiti oprijemljenjima koja dokazuju i pokazuju kako je lik Isusa iz Nazareta predočen u djelima svjetskih i naših književnika. Takav zamašan posao predstavljao bi »životno djelo« za književne kritičare i povjesnike. Neka ovdje bude dostatan djelomičan ogled u kojem se može vidjeti kako se u literaturi i drugim tvorbama nalaze otkriveni ili prikriveni prilozi koji ustvari razaraju lik i djelo Isusa Krista. A budući da iza raznolikih prikaza Isusova lika i djela uvijek stoje pokretačke ideologije i vizije autora, s utemeljenjem se može govoriti da autori ne očituju samo svoje osobne dojmove i viđenja, nego njihova estetika pretpostavlja neku filozofiju, neki odabrani svjetogled, neku politiku. Taj literarni i stvaralački »background« ponekad je nalik na dogovoreni ili ugovoreni zadatak, pa čak i zadatak razaranja, rušenja. U tu kategoriju treba svrstati djelo Dana Browna, *Da Vincijev kod*. Rabeći već odavno poznate hipoteze i smišljene umjetne tvorbe, Dan Brown ovim romanom pokušava razoriti lik Isusa Krista kao Bogočovjeka. On svetogrdno i nasilno narsrće na Isusov život, raspliće priču o Mariji Magdaleni, razvija fantaziju o Svetom Gralu te o ranom kršćanstvu prema gnostičkim evanđeljima. Isusu priznaje da je bio mudar, ali samo smrtnan čovjek o čijem je životu tijekom prvih stoljeća postojalo puno različitih priča. Zapravo, više od osamdeset apokrifnih evanđelja. Tragom feminističkog pisma uporno se širi izmišljotina da je Isus bio oženjen, zago-

13 Usp. Josef Dirnbeck, *Falsches Zeugnis wider Jesus*, Salzburg–Wien, 2002, 13.

14 Usp. Josef Imbach, *Gesù nella letteratura contemporanea*, Roma, 1983, 5.

15 Usp. Drago Šimundža, *Bog u djelima hrvatskih pisaca*, sv. II, 35.

vornik i promicatelj »svete ženstvenosti«, a da su kršćani kasnije na crkvenim saborima, a pod političkim utjecajem Konstantina, stvorili od njega Boga. Do 4. stoljeća, prema Brownu, kršćanstvo je shvaćalo Isusa kao smrtna proroka. Stoga je prema njemu tradicionalno kršćansko shvaćanje Isusova života i poslanja posve pogrešno. Novi Zavjet se obezvrjeđuje kao nepouzdan izvor. Treba se, dakle, osloniti na pronađene ulomke iz gnostičkih evanđelja (nastalih od 2. do 5. stoljeća!), koja su pronađena 1945. u mjestu Nag Hammadi u Egiptu. To je četrdeset i pet različitih naslova na koptskom jeziku, i svi odreda sadrže gnostičko–kršćanske elemente. Razaranje lika i djela Isusa Krista nužno ide uz razaranje vjerodostojnosti Evanđelja, a potom se okončava razaranjem Kristove Crkve, kroz povijest i u sadašnjosti. Ona je predstavljena u organizaciji Opus Dei, u liku albina Silasa koji, uz silnu novčanu potporu Vatikana, ne preže pred mučkim ubijanjem, samo zato da bi zataškao istinu. Stoga je doista »opravdano roman Da Vincijev kod okarakterizirati kao antikatalički«. ¹⁶ A potrebno je također uvidjeti da »u središtu tih pitanja nije neko pitanje već osoba — Isus iz Nazareta«. ¹⁷ Razoriti osobu i djelo Isusa Krista znači srušiti Crkvu Kristovu. A to je konačni željeni cilj i svrha svih urotnika, bezbožnika, sotonista, masona i inih zavjerenika. Nakon svega postavlja se opravdano pitanje: je li Da Vincijev kod doista roman u pravom smislu i po mjerilima književnosti, ili je to samo pamflet koji se naziva romanom? U čijoj službi stoji pisac ovakvog spisa, kojoj grupi pripada?

Pisci 20. stoljeća na bezbroj su načina obrađivali lik Isusa iz Nazareta, smještali ga i premještali u bezbroj novovjekih situacija i okruženja, veličali ga kao nedostižni ideal ili se pak, u navodnoj stvaralačkoj slobodi, poigrali njegovom osobom, oduzimali mu božansku dimenziju, pretvarali ga u postojeći ili ne postojeći povijesni lik proroka, zanesenjaka, neshvaćenog idealistu, uzaludnog stradalnika, oženjenog židovskog cinika, a najčešće u onoga koji je izdan i zloupotrebjen od vlastite Crkve. Nekima je poslužio upravo kao oružje u silovitom napadu na Crkvu koja je po njima klerikalna, vlastodržna, častohlepna i srebroljubna. U pretenzijama da ga posuvmene, umiješali su ga u novovjeka društvena, politička, etička i svjetonazorna zbivanja da bude nositelj kritičke misli i djela, osporavatelj i revolucionar, ideolog socijalističkog proletarijata i politički nadahnitelj teologije oslobođenja; da bude stiliziran u »prvog pravog muškarca«, androgini lik po ukusu i mjerilima feminističkog pisma i feminističke teologije. Isusa su podvrgnuli psihoanalitičkom tretmanu, svrstali ga u hipijeve, proglasili ga evanđeoskim Spartakom koji ustaje protiv bogataša, doveli ga pred strašna sudišta Inkvizicije, oženili ga Marijom Magdalenom, zanijekali da je umro na križu i potom uskrsnuo, dovodili ga i odvodili u Egipat, Indiju i Kašmir, proglasili ga Arijevcem, otkrili mu krvno potomstvo koje traje sve do danas, nazvali ga »nezakonitim djetetom« rimskog vojnika Panthere, pokušali demitologizirati njegov lik i njegovo učenje, u povije-

16 Usp. Amy Welborn, *Dekodirani Da Vincijev kod — Činjenice koje se kriju u pozadini romana Da Vincijev kod*, Split, 2004, 165; J. L. Garlow — P. Jones, *Razbijanje Da Vincijeva koda. Čitali ste fikciju, sad pročitate činjenice*, Split, 2005.

17 Usp. Amy Welborn, nav. dj. 172.

sno–kritičkom duhu tragali za »čistim Isusom« oslobođenim od kasnijih dogmat-
skih nadgradnji, zatočili ga u strogu esensku zajednicu Qumrana, proglasili da je
sam smislio i ostvario svoju »Pashalnu urotu«, pripisali mu homoseksualnu vezu s
»ljubljenim učenikom« i još toliko toga nedostojnog, blasfemnog, bogohulnog. I
kako ne postaviti pitanje: do koje mjere seže granica slobode pisanja i izražavanja?
Koja etička pravila mora poštivati i literatura te je li opravdan i dopustiv proizvo-
ljan, neutemeljen, znanstveno neutvrđen i blasfeman nastraj na svetost jedne re-
ligije, vjere, Crkve?

Pred tim velikim konglomeratom raznovrsnih i raznorodnih proizvoljnih kon-
strukata Isusova lika i djela, nije moguće odagnati uvjerenje da su brojni pisci
(zlo)rabili lik Bogočovjeka za opravdanje i potkrepu svojih viđenja, uvjerenja, ide-
ologija. U odgonetavanju, ili pokušaju razumijevanja, tog literarnog panoptikuma,
s bezbrojnim varijacijama na istu temu i o istoj osobi, kao da se samo po sebi na-
meće uvjerenje o nekoj, ipak sustavnoj, »zavjeri« kojoj je cilj i svrha razoriti lik i
djelo Bogočovjeka, Isusa iz Nazareta. A to zacijelo nije snoviđenje paranoidnih
klerika i teologa iz konzervativnog crkvenog bunkera, koji se vječito zlopate i plaše
pred ugrozbom modernog i postmodernog slobodoumlja pretočenog u pisana dje-
la priznatih literata, dramaturga, pjesnika i umjetnika. Naprotiv, cjelovitu rašč-
člambu književnih tvorevina, koja se ne sužava samo na estetske i književnoteorij-
ske granice, nego traga za cjelovitim okruženjem, ishodištem i uporištem pojedi-
nog pisca i njegova djela, ne može se apstrahirati od »duha i trenda vremena i
prostora« u kojemu je netko živio i djelovao. Kako razumjeti Pascala i Voltairea,
Goethea i Lessinga, Dostojevskog i Tolstoja, Kafku i Camusa, Sartrea i Ecoa, kao
i naše hrvatske pisce i njihova djela, bez poznavanja utjecaja deizma i iluminizma,
njemačkog aufklärunga, bez filozofije ateizma, materijalizma, nihilizma, vitaliz-
ma, egzistencijalizma, hedonizma. Svi su ti filozofski i ideološki smjerovi ostavili
traga na svojim piscima, odnosno pisci su im bili u službi i pretakali njihove ideje
u svoje likove. Na ovaj ili onaj način, na udaru je bila Crkva Kristova. Sjeme anti-
dogmatizma, antiklerikalizma, antirimstva, sijano je i posijano već od evangelika
i anglikana, pa preko enciklopedista i jakobinaca do slobodozidara, marksista i
ničeanaca te sljedbenika i slugana kulturoloških, ideoloških i političkih »izama«
19. i 20. stoljeća, koji kao da su u nekom programiranom suglasju odista bili »zav-
jerenički poslanici« Voltaireova programskog anticrkvenog poklića »Ecrasez l’In-
fame!« (zgazite Bestidnicu!) ili prevratničkog moralnog načela Aleksandra Ca-
gliostro (inače Giuseppe Balsamo, 1743–1795), koje je glasilo: »Lilia destrue pe-
dibus« — »Zgazi ljljane nogama«! U tom nasljeđu, koje se širilo i raslo, nastao je
Nietzscheov i Sartreov obračun s Bogom (Requiem za Boga), proglas da je Bog
mrtav, da treba biti mrtav ako čovjek želi biti slobodan. U tom oslobođenom stanju
svoje egzistencije, odbacivši i pogazivši sve vrjednute, u duhovnom zrakoprazju »s
onu stranu dobra i zla«, suočava se s besmisлом života, i otud gorko iskustvo
»Mučnine«. Kako se ne sjetiti onoga što je pred više od pedeset godina napisao
Jean–Paul Sartre, u djelu *Le Diable et le bon Dieu* (1951), gdje u desetoj slici, čet-
vrtoj sceni, stoji bezbožni poklič: »Bog ne postoji! Ne postoji! Raduj se! Plači od
sreće! Alleluia! (...) Nema više Neba, nema više Pakla. Samo Zemlja.« Nebo je

ostalo prazno, svi su bogovi umrli, a čovjek postaje svjestan svoje duhovne praznine. I Krist postaje svjestan uzaludnosti svojeg poslanja. Međutim, vrijedi pravilo: Kad se Nebo isprazni od Boga, zemlja se napunja idolima; odnosno: Kad se metafizika svrgne s prijestolja, nastaje pobjednička povorka banalnosti.

U strelovitom mimohodu književnika i njihovih djela pokušavamo prepoznati lik Nazarećanina: kako je prikazan, stiliziran, upotrebljen, zlorabljen, iznakažen. J. W. Goethe ga opisuje u *Vječnom Židovu*, F. M. Dostojevski ga vodi pred *Velikog inkvizitora*, B. L. Pasternak ga sluti u *Getsemanskom vrtu*, A. Solženjicin o njemu razmišlja u *Uskrsnoj procesiji*, M. A. Bulgakov u *Majstoru i Margariti*, B. Brecht u djelima *Život Galilejev*, *Maria*, *Božićna legenda*; J. Dobraczynski u djelu *Pisma Nikodemu*, M. Brod u *Učitelju*, G. Grass u *Limenom bubnju* (u liku Oskara Matzeratha), G. Saviane u *Getsemani*, M. Pomilio u *Petom evanđelju*, J. Irving u *Owen Meany*, C. Levi u *Krist se zaustavio u Eboliju*, A. Burgess u *Čovjeku iz Nazareta*, F. Dürrenmatt u *Pilatusu*, W. Borchert u *Tri Kralja*, P. Lagerkvist u djelu *Barabbas*, M. L. Kaschnitz u *Cariniku Mateju*, H. Böll u *I nije rekao nijedne riječi*, M. Gavran u *Ponciju Pilatu i Krstitelju*, M. Krleža u *Legendama* i gotovo svim svojim proznim i poetskim djelima, J. P. Kamov u pripovjetkama i pjesmama, I. Brešan u *Astarothu i Državi Božjoj 2053*, R. Marinković u *Gloriji*, *Albatrosu*, *Rukama*, S. S. Kranjčević u pjesmama, M. Božić, S. Novak, i brojni drugi na ovaj ili onaj način.

Tragajući za odgovorom na pitanje »tko je bio Isus iz Nazareta«, profesor suštavne teologije u Osnabrücku Horst Georg Pöhlmann analizirao je pedeset slika o Isusu u djelima filozofa, književnika, teologa te u percepciji nekoliko nekršćanskih religija. Predočio je sedamnaest književnika.¹⁸ Za J. W. Goethea, čiji je stav o Isusu iznesen u djelu *Vječni Židov* (1774), piše: »Isus za njega sigurno nije bio jedini put, nego jedan od mnogo putova. On nije bio središte njegova mišljenja, jer su za njega postojala mnoga središta. Unatoč svemu on je uvijek vjerovao u Krista, ali u Krista bez kršćanstva«. Ovakav stav posvema odgovara Goetheovom slobodnozidarskom i prosvjetiteljskom nazoru. A masonstvu su pripadali i G. E. Lessing, L. N. Tolstoj, H. Hesse, kao i brojni drugi, pa se to očituje i u njihovim djelima. Takav je i portugalski pisac J. Saramago, poznat kao protivnik političkog katolicizma i klerikalizma. Njegov »roman«(?) *Evandjelje po Isusu Kristu* (1991) tobože nije protiv Isusa, nego protiv Crkve koja je iskrivila Isusovu sliku s bezbroj svojih slika o njemu. Crkvu uvijek gleda kroz prizmu želje za vlašću i moći. Iako se služi kanonskim evanđeljima, u mnogočemu odudara od njih. Želi prikazati Isusa kao obična čovjeka, jednog od nas. On je »ljudskiji« od Krista kakvim ga prikazuje Crkva, u kojoj je stiliziran u Nadčovjeka. Isus je po njemu došao na svijet kao i svaki drugi čovjek, u krvi majke; kao dijete on se ne razlikuje od druge djece: pohađa školu Tore s drugim dječacima. Izučio je zanat kod oca tesara. Ljubio je Mariju Magdalenu. Činio čudesa gdje je trebalo i navješćivao Kraljevstvo Božje. Njegova mu obitelj ne vjeruje i odbacuje ga. Žrtva je procesa i završava kao ustanik na križu. Isusov stvarni problem je Bog, svemogućí upravljáč, u čijim je rukama

18 Usp. Horst Georg Pöhlmann, *Wer war Jesus von Nazareth?*, Gütersloh 82002, napose IV. poglavlje: Jesus in der Dichtung und Literatur, 130–198.

čovjek tek neka igračka. Bog s Isusom sklapa savez, dogovor, da će jednog dana od njega tražiti život, a zauzvrat će mu dati »moć i slavu«. Kasnije ga Bog proglašava Božjim sinom i banalno tumači kako je i fiziološki njegov sin. Saramago nudi satanističku sliku Boga. Nikakvo čudo da su reakcije i protesti protiv ovog djela bili brojni i žestoki.¹⁹ Zašto prešutjeti da Saramagov antiklerikalni bijes svoje ishodište i zavičajnost ima u anticrkvenom jakobinstvu i programima »Velikog Orijenta«, koji se već duže od dva stoljeća poskočki iskaljuje upravo u romanskim i katoličkim zemljama, ne samo kroz književnost nego i kroz sve druge oblike, navelastito kroz političko djelovanje.

Tako i pisac H. Hesse (1877–1962) izazovno promiče svoje kršćanstvo bez Crkve. Po njemu se i sam Isus trajno spotiče o Crkvu koja je svjetovna i buržoaska, ona ga stalno pribija na križ i izdaje, ali se Isus uvijek iznova vraća ljudima. Ta konstrukcija »Isus da, Crkva ne« odveć je poznata kao »credo« njemačke i anglo-saksonske protestantske masonerije.

B. Brecht (1898–1956) je bio snažno nadahnut marksizmom, iako je odbacivao realni marksizam. I on se veoma kritički odnosi prema vjeri i religiji, napose prema Crkvi, ali je navodno uvijek bio očaran likom Isusa Krista (njegova pjesma *Gethsemaneh* iz 1913. i *Veliki petak* iz 1915). Ali tko je, i kakav je, taj njegov Isus Krist? Nije li to lik Isusa kako su ga stilizirali »kršćanski socijalisti« početkom 20. stoljeća, koji su kanili »pomiriti« Isusa Krista i Karla Marksa? Zar je bez razloga Staljin osobno Brechtu uručio visoko državno odličje u Moskvi?

A. Camus (1913–1960) u svom egzistencijalističkom duhu na jednom mjestu izjavljuje kako voli Isusa jer je umro s pitanjem na usnama, a bio je to krik protiv Boga... Divi se čovječstvu Kristovu, a optužuje Crkvu da je od njega stvorila Nadčovjeka.

H. Miller (1891–1980), američki pisac i otac beat-generacije i »zelenog« pokreta, slovi kao razbijač moralnih vrijednota i prorok hedonizma. I on je ponudio sliku anticivilizacijskog Isusa, antikonformista, antigradjanina i čovjeka »slobodnog duha«. Miller vjeruje u Boga, ali nije kršćanin jer je kršćanstvo izdalo Isusa. On je visio na križu, a potom su došli Petar i Pavao, Djela apostolska, Jeronim i Augustin i (...) Franjo iz Asiza. Između toga praznina jedna za drugom, Crkva jedna za drugom, Križarski ratovi jedan za drugim, inkvizicija jedna za drugom. Sve u ime Isusovo. Davno skovane antirimske i antikatoličke slogane o Križarskim ratovima, Inkviziciji, Galileju, uz neizostavni spomen Borgia, mračnjaštva i nazadnog klera Katoličke crkve, očituju sve do danas tipični pristaše i tumači cromwellovskog »antipapizma«, koji je uvijek (do dosade i perverzije) à la carte u metiljavim kantinama (čitaj: u ložama i hramovima masona!) tobožnjih slobodnih mislilaca, libertinaca, masona, iluminata, ideoloških i multikulti transvestita koji se samoprolašavaju i kite atrapama humanizma, tolerancije, dijaloga, a ustvari su »zmijska legla« i »obijeljeni grobovi« koji zaudaraju memlom već stoput recikliranih ideja koje nikakvo »novo unošenje svjetla« ne može rasvijetliti.

19 Usp. nav. dj, 193–198.

Nema dvojbe da čovjek iz Nazareta ostaje jedna od najočaravajućih figura svjetske povijesti, koja i povrh individualnih vjerskih opredjeljenja obećava izazov »pisanja i čitanja«. No ne valja zaboraviti da se jedno razdoblje i jedno okruženje i u znanstvenom pojmovniku naziva »literaturom satanizma«. ²⁰ U poglavlju o »modernom« satanizmu u teoriji i praksi, autor Frick tome posvećuje preko stotinu stranica. On piše: »U 19. stoljeću satanizam je dosegnuo vrhunac, koji je nadmašen samo u suvremenom satanizmu 20. stoljeća«. ²¹ Može se utvrditi kako se taj satanizam očito nalazi u francuskom govornom području. Prema onom što je napisao poznati talijanski književnik i obraćenik, G. Papini u djelu *Il Diavolo*, u poglavlju »Obećana zemlja sotone«, stoji: »Francuska je obećana zemlja satanizma. Taj izraz ne shvaćam u vulgarnom, slikovitom ili anegdotskom smislu. Ja ga shvaćam i upotrebljavam u vrlo točnom i vrlo dubokom smislu: kao svjesno zadovoljstvo zla nad zlim, kao radovanje nad užasnim nastranostima, kao teoriju i praksu ustanka protiv Boga i protiv svakog moralnog, napose protiv svakog kršćanskog zakona...« ²² Dakako, tu spada Marquis de Sade sa svojom *Justine, ou les malheurs de la vertu* (1791), kao i *Les cent–vingt journées de Sodome*, (posthumno otkriveno djelo i publicirano istom 1904). Riječ je o psihopatologiji seksualnosti i perverzije. Užasno bogohulstvo jednoga uvjerenog ateiste sa stravičnim oskrvnjivanjem katoličke svete mise u liku nekog raspopa, neurotika i psihopata možemo okrstiti antikatoličkim sadizmom. A »istinsko značenje sadizma je satanizam u svojem radikalnom i krajnjem značenju«. ²³ Psihoanalitičar Freudove provenijencije Jacques Lacan (1901–1981) bavio se fenomenom »Philosophie dans le boudoir« u svojoj studiji *Kant avec Sade. Za Sadea naslada je »vrhunska vrijednost u poretku zloga«*. To je filozofija zlosti po kojoj nema Boga osim moći Zla. Upravo pod tim vidom Papini je analizirao brojne francuske književnike i njihova djela: Honoréa de Balzaca, Charlesa Baudelairea (*Fleure du Mal*), Isidorea Ducassea, Victora Hugoa, Gustavea Flauberta (*Iskušnja svetog Antuna*), Augustea Comtea, Arthura Rimbauda, Eliphasa Levija i njegov sotonizam. Iz tog sotonizma je iznikao naturalizam u drugoj polovici 19. stoljeća, a jak poticaj i usmjerenje dala mu je pozitivistička filozofija A. Comtea. Glavni predstavnik tog naturalizma bio je Emile Zola (1840–1902), pa se njegova Mišolovka (*Assommoir*) smatra »evandeljem naturalizma«. Kako se može prešutjeti, ili ne htjeti vidjeti, stvarnost »Diable au XIX siècle« ili ignorirati da postoji i »Lucifer démasqué«?

Francuski literarni satanizam 19. stoljeća, kao opaka epidemija, zarazio je brojne pisce izvan Francuske i, prema zapažanju mnogih, nastao je »američki sotonizam« 20. stoljeća. To nije ostalo bez utjecaja i na hrvatske knjiške tvorbe, što je, s velikim zakašnjenjem, izrazito prepoznatljivo u »crveno/cрном Petoknjižju« ili »crveno/cрном Pentagramatonu« Ive Brešana: *Pukotine* (2000), *Astaroth*,

20 Usp. Karl R. H. Frick, *Die Satanisten. Satan und die Satanisten*, sv. II, Graz, 1985.

21 Usp. nav. dj, 130.

22 Usp. nav. dj, 131. Djelo *Il Diavolo* G. Papinija izišlo je inače 1953, ali ga se više nigdje ne može dobiti.

23 Usp. nav. dj, 133.

(2001), *Kockanje sa sudbinom* (2003), *Država Božja 2053.* (2003), *Vražja utroba* (2004), a najavljen je i šesti roman pod radnim naslovom »Zatočenik Himere« i radnjom iz doba kneza Domagoja u IX. stoljeću.²⁴ Sva ta Brešanova djela spadaju u zamršeni kontekst naslijedenog antiklerikalizma i antihrvatstva lijeve literarne opcije. U tim romanima pisac zaokružuje svoje knjiško sataniziranje svekolike hrvatske povijesti, njene prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, hrvatske politike, a na osobito zajedljiv način želi obračunati s Crkvom u Hrvatskoj, koju vidi demonski crno; u njoj opisuje i njoj pripisuje sotonske korijene, sotonske radnje i postupke, sotonske pretenzije. U tomu se Brešan naslonio na mnogobrojna Krležina djela i nadahnuo se njegovim kritičkim osporavanjima Crkve, crkvenjaka i gotovo svega što je vezano uz njih. Ne bi trebalo biti dvojbe da je Brešan svoje knjiško tkanje i ideološku fikciju o sotoniziranoj Crkvi preuzeo iz Krležine *Legende o Kristu* iz davne 1914. u kojoj je već zapisano o Kristovim pristašama da nemaju ni vjere ni ljubavi, da ih vode samo interesi, dionizijevski svijet, korist i hedonizam. A Krleža je pisao: »Vatrenim mačem šire oni ljubav tvoju i ubijaju, krađu, pale sve u ime tvoje i za ljubav tvoju! (...) Kupaju se u krvi — u ime tvoje (...) i zaogrću grimizom i zlatom (...) Ti ugojeni pastiri pale knjige, uništavaju slike i kipove, gaze slobodnu misao, sve u ime tvoje! I u krvničkim haljama... propovijedaju ljubav tvoju!« Brešan je to tematizirao u fikcijskim romanima, ali nije uspio sakriti svoj ideološki gnjev kojemu je žrtvovao i podredio sve literarne sadržajne i formalne vrjednote, zbog kojeg njegovi romani izgledaju kao pamfleti.²⁵ Brešan u jednom razgovoru za *Slobodnu Dalmaciju* izjavljuje: »Iz Astarotha je jasno da i Crkvom vlada Sotona, i da je Isus kojega ona plasira samo Sotonina maska.«²⁶ Na *Astaroth* se sadržajno i ideološki nadovezuje *Država Božja 2053.* kao satanističko pismo koje silno zaokuplja autora. (O *Državi Božjoj 2053.* napisao sam ogled pod naslovom »Književnost koja nije lijepa«, a uskoro bi trebao biti objavljen.)

O literarnim razaranjima Isusa Krista mogla bi se, i trebala, napisati opsežna knjiga i donijeti pregledni popis autora i djela koji su se angažirali u tom i takvom poslu. No treba još jednom jasno reći da sva ta djela i pisci očituju, izriječom ili prešutno, svoju pripadnost ideologijama, krugovima i društvima čije su nakane prepoznatljive. I u tom smislu se može tvrditi da zaista postoji »zavjerenička literatura«. Nakon prevratničke i satanističke literature, nakon svih političkih i ideoloških inačica antiklerikalizma, nakon nihilizma i anarhizma obilježenog posebno po Nietzscheu, te nakon svih oblika boljševičke i ateističke bojovne i propagandne literature, nastupila su vremena postmodernih odrednica i u knjiškom stvaralaštvu. Ona su obilježena hedonističkim i panseksualnim pečatom, satanizmom koji veliča požudnost i izokreće vrijednosna mjerila istinitog, lijepog i dobrog. Kaza-

24 Usp. *Jutarnji list*, 2. XII. 2004, 33.

25 Usp. N. M. Roščić, Esej o hrvatskom literarnom satanizmu, u *Kristologija kamena*, Zagreb, 2003, 71–100, kao i Čitajući Brešanov Astaroth — Esej o hrvatskom literarnom satanizmu, *Obnovljeni život* (58) 3 (2003) 383–397.

26 *Slobodna Dalmacija — Magazin*, 24. kolovoza 2002, 8–10; N. M. Roščić, Književnost koja nije lijepa, *Na granicama riječi*, Zbornik u čast mons. Drage Šimundže, Split, 2005, 436.

lišna uprizorenja o tome pružaju vrlo uvjerljiv dokaz. Nakon kulturne revolucije 1968. bilježi se sunovrat kulture u antikulturu, ljepota i čistota jezika zagađene su psovkom i prostotom, sve je podložno izazovu, senzaciji, obezvrjeđivanju. Tom trendu priključilo se »žensko pismo«, koje nije ostalo bez odjeka u tzv. »feminističkoj teologiji« koja u sebi objedinjuje lijevu ideološku opciju, anticrkveni kritički stav, seksualni libertinizam i revolucionarne »rodovske« (gender) zahtjeve. Kakav je taj feministički trend u »ženskoj književnosti« dobro zamjećuje prof. dr. Krešimir Nemeč: »Najagresivnije su upravo autorice koje ne istražuju toliko prostor ženske psihe, intime ili statusa u društvu, nego one koje su žensko pismo zapravo iznevjerile i odvele ga u pravcu trivijalizacije, pa i iskliznuća u običnu vulgarnost.«²⁷

Kad je riječ o »zavjeri protiv Isusa Krista« nije moguće previdjeti činjenicu da se na policama hrvatskih knjižara, kao i u ponudi na drugi način, u posljednjih nekoliko godina pojavljuju prijevodi knjiga u kojima se razara lik i djelo Isusa Krista. Sve su te knjige, tobože, plod dugogodišnjeg istraživanja svojih autora, a zapravo su produkt višegodišnjeg smišljanja kada i na koji način »svim silama udariti« na Isusa Krista, na Evandelja, na Crkvu i na svetinje kršćanske vjere. To ne može biti slučajnost. To je plan, organizirani pothvat iza kojega stoje ljudi i novci, prurušeni moderni, a zločesti crveni jakobinski ateisti, crni sotonisti, poklonici Hiramova hrama. Kako drukčije protumačiti pojavljivanje čitave gomile prijevoda sumnjivih i kršćanstvu oprečnih djela koja su u svijetu razvikana i proširena, ali ujedno i odbačena kao izmišljotine, plod fantazije i zločestih konstrukcija? Spomenimo samo neke prijevode. Tu je *Život Isusov* Ernesta Renana, napisan daleke 1863, stavljen na Indeks zabranjenih knjiga, u Zagrebu preveden (s engleskog!?) 2001. Potom pravi mrziteljski i rušiteljski pamflet protiv Isusa Krista i Evandelja iz pera Hughja Schonfielda (+1988), *Pashalna urota. Novo tumačenje Isusova života i smrti* (Zagreb, 2003), inače objavljeno u Londonu još 1965. godine. Isti pisac je uz ostalo objavio i knjigu *Esenska Odiseja*, a bio je član istraživačke komisije za Qumranske spise. U uvodu spomenute knjige autor piše: »Pashalna urota je rezultat pothvata koji je trajao više od četrdeset godina i koji je bio usmjeren na otkrivanje prave osobe Isusa Krista.«²⁸ Autor je Židov koji je posvetio život istraživanju podrijetla kršćanstva. Spomenimo i djelo Samuela Georgea Fredericka Brandona, *Suđenje Isusu iz Nazareta* (Zagreb, 2002), objavljeno u Londonu 1968. godine, a predstavljeno kao »temeljito istraživanje vremena i događaja koji su uvjetovali najglasovitije suđenje u povijesti. Knjiga koja na temelju povijesnih dokaza prikazuje Isusa u pravom svjetlu: kao borca za oslobođenje Židova od rimskog jarma«. Ovo djelo je sastavni dio trilogije koju tvore još i djela *Pad Jeruzalema i kršćanska crkva*, *Isus i zeloti*.²⁹ U tom istom »izdavačkom zamahu«, a u kratkom vremenskom razmaku, na hrvatsko knjiško tržište dospjela su i djela autorskog

27 *Večernji list — Obzor*, 23. IV. 2005, XXII–XXIII.

28 Hughjo Schonfield, *Pashalna urota. Novo tumačenje Isusova života i smrti*, Zagreb, 2003, 9.

29 Usporedi recenziju ove knjige: Božo Lujčić, u *Bosna franciscana*, 18 (2003) 323–330; Ivan Dugandžić, *Suđenje Isusu u Jutarnjem listu*, u *Glas Koncila*, prosinac 2002, br. 50 i 51.

dvojca koji se i u bilješki o piscima javno deklariraju kao slobodni zidari (masoni): Christopher Knight & Robert Lomas, *Hiramov ključ — Faraoni, slobodni zidari i otkriće tajnih Isusovih svitaka* (Zagreb, 2000) te *Drugi Mesija. Templari, Torinsko platno i velika tajna slobodnog zidarstva* (Zagreb, 2002). U istu skupinu treba ubrojiti i prijevod knjige britanskog »trojca« M. Baigent, R. Leigh, H. Lincoln, *Sveta krv Sveti Gral* (Zagreb, 1997), za koju se kaže: »Sadržaj ove knjige ima sve elemente internacionalnog trilera. Zasigurno će postati klasikom okultne literature, a odmah po izlasku proglašena je najkontroverznijom knjigom XX. stoljeća.«³⁰ Knjiga je izvorno objavljena 1982. u Londonu (*The Holy Blood and the Holy Grail*). Autorski »dvojca« M. Baigent, R. Leigh potpisuju i knjige *Obmana o svicima s Mrtvog mora* (Zagreb, 2000), potom *Elikzir i kamen*, te konačno djelo *Inkvizicija*. Tko barem površno prelista ove knjige, odmah će uočiti da je riječ o maštovitim i senzacionalističkim, a ujedno i ezoterijskim tvorbama, koje proizlaze iz masonskih radionica, bez prikrivanja stoljetne mržnje prema Katoličkoj crkvi i njenoj vjeri u Isusa Krista. U tu kategoriju spada i djelo Jamesa BeauSeigneura *Trilogija o Kristovu kloniranju*. I. dio: U njegovu obličju; 2. dio: Rađanje jednog doba; 3. dio: Djela Božja. Podjednako i knjiga Lynna Picknetta i Clivea Princea *Templarsko otkrivenje*, kao i djelo Ahmeda Osmana *Izlazak iz Egipta. Otkrivanje korijena kršćanstva*. Tu pripada i knjiga Margaret Starbird *Žena s alabastrenom posudom*, koja govori o Mariji Magdaleni i »svetoj ženstvenosti«. Također i djelo Lloyd C. Douglasa *Halja*, kao i knjiga Thomasa Costaina *Srebrene kalež (sveti gral)*. Ne treba zaboraviti ni nebulozne knjige Nealea Donalda Walscha, *Razgovori s Bogom* (tri knjige te Priručnik uz knjigu 1), *Prijateljstvo s Bogom*, *Zajedništvo s Bogom*. Potrebno je navesti i prijevod djela još jednog autorskog »trojca«: M. Hopkins, G. Simmons, T. Wallace, *Rex Deus*, a popraćen je sljedećim riječima hrvatskog izdavača: »Ovo je surovo djelo po argumentaciji, blasfemično u samoj ideji nastanka i beskompromisno u nastojanju da otkrije davno (namjerno) zakopanu istinu o Isusovoj dinastiji«. »Prema istoj priči — osobito razrađenoj u knjigama 'Rex Deus' i 'Drugi Mesija' — jedan od članova Isusove loze, zapravo Davidove dinastije, bio je i Leonardo da Vinci, niz europskih dinastija, od Stewarta do Habsburgovaca, te da i danas živi čovjek čije se prezime taji, a koji je, navodno, izravni potomak Isusa Krista.«³¹

Hrvatskom knjiškom tržištu nudi se i knjiga Jamesa Wassermana, *Templari i asasini: Nebeska policija* (Zagreb, 2003). U popratnom tekstu se kaže: »Stručnjak za okultno, a i sam član tajnog društva, Wasserman pruža uvjerljive dokaze o tome kako su međusobni dodiri i djelovanja vitezova templara i asasina u Svetoj zemlji, templare preobrazili iz papinske privatne vojske u pravo okultno društvo, koje je posijalo sjeme renesanse i misterijske tradicije Zapada«. Ovu nisku antikristovsku literaturu upotpunjuje i roman Marianne Fredriksson, *Prema Mariji Magdaleni* — iz romana, naime, proizlazi da je Isus za svog života na zemlji, odnosno konkretno

30 Tako stoji u prigodnom promidžbenom tekstu za hrvatsko izdanje.

31 Usp. Stanko Bašić, Isusov potomak živi i danas, *Slobodna Dalmacija*, u prilogu Forum, 23. XII. 2003, 5.

u vrijeme javnog djelovanja živio, s Marijom Magdalenom kao muškarac sa ženom (s kojom prema romanu nije bio oženjen). Nikako se ne može mimoći ni roman portugalskog nobelovca za književnost, Josea Saramagoa, *Evandjelje po Isusu Kristu*, (Zagreb, 2002). Na svoj način u tu istu skupinu spada i djelo Zenona Kosidowskog, *Priče evandelisti* (Sarajevo, 1982. i 1990). Ovom popisu, koji nije cjelovit, valja pridodati i djelo židovskog autora Normana Mailera, *Evandjelje po Sinu* (Zagreb, 1997). Navedimo i roman o svakidašnjem pothvatu — pokušaju kloniranja Krista autora J. R. Lankforda pod naslovom *Kradljivac Isusa* (Zagreb, 2005). Končno, da ne bi ostalo nepokriveno područje poklonika ere Vodenjaka, prevedena je i knjiga zagonetnog Levi H. Dowlinga, *Evandjelje Novog doba* — Filozofska i praktična osnova vjere, svijeta i univerzalne crkve u Novom dobu — prepisano iz knjige Božjeg sjećanja ili Akaša kronike, (Zagreb, 2000). Iz vida ne treba ispustiti ni druga djela iz područja okultizma, ezoterije, New Agea, kao ni Crnu Bibliju sotonističkog pokreta.³² Isti autor, koji je samoproglasheni »papa satanističke crkve«, potpisuje i *The Satanic Rituals*. Kao neka prethodnica ovoj bujici i poplavi knjiga protiv Isusa Krista valja navesti i djelo protestantskog vjeroučitelja, a po svemu sudeći apostola teozofije i preteču širenja istočnjačkih religija na Zapadu, Holgera Kerstena, *Isus je živio u Indiji* (Beograd, 1983).

Razaranje lika i djela Isusa Krista uvelike se događa posredstvom modernih sredstava javnog priopćavanja: tiskovina, filmova, kazališta, glazbe, likovne umjetnosti i kroz mnoge druge oblike koji su namijenjeni širokom spektru čitatelja, gledatelja i slušatelja. Audio–vizualna sredstva postala su gotovo glavni posrednik i promicatelj ideja i sadržaja za široku javnu uporabu. Svijest o »zapanjujućem izumu tehnike (...) pogotovo u današnje vrijeme« je razlogom da je Katolička crkva u prosincu 1963. na II. Vatikanskom saboru progovorila o »sredstvima društvenog saobraćanja« te donijela dekret »Inter mirifica«. »Majci Crkvi je poznato da ta sredstva, ako se ispravno upotrebljavaju, pružaju efikasnu pomoć čovječanstvu, jer mnogo doprinose odmoru i naobrazbi i širenju i učvršćivanju Božjeg kraljevstva; ona također zna da ih ljudi mogu upotrijebiti protiv nauma božanskog Stvoritelja i zlorabiti i na svoju vlastitu štetu; ona dapače osjeća materinsku brigu i bol zbog štete koja je iz njihove zlorabe prečesto proizašla ljudskom društvu.« (IM, 2)

Nemoguće je predočiti cjelokupnost tih sredstava, osvrnuti se na nju te naznačiti na koje se sve načine djeluje protiv Krista i Crkve. Elektronsko–informatička revolucija koja pruža bezbroj novih mogućnosti prenošenja pisanih, slikovnih i glazbenih sadržaja, otvorila je razdoblje novih i neslučenih mogućnosti za (zlo)upotrebu, posredovanje i širenje svih mogućih, dobrih i zlih, vijesti, poruka, prizora. Dostupnost i način upotrebe tih sredstava nažalost ne prati i moralna svijest odgovornosti. Nije pretjerano tvrditi da se »središnjice zla« obilato služe medijima i koriste njihovu moć i utjecaj. Pod izlikom slobode javnog iznošenja misli i opredjeljenja, prizivom na slobodu umjetničkog stvaralaštva, smišljeno se nude i šire lažne vijesti, izopačeni sadržaji, sve do granica obmane javnog mnijenja i bla-

32 Usp. Anton Szandor La Vey, *The Satanic Bible*, New York, 1969.

sfemije. Tko bi uopće mogao nabrojiti sve ono što je tijekom posljednja tri stoljeća napisano protiv Isusa Krista, protiv njegove Crkve, protiv svetinja Katoličke vjere! Zapanjuje ono što se događa u posljednjih tridesetak godina. To nije i ne može biti slučajnost.

Informatičko–elektronska »revolucija« u našem vremenu globalizacije i globalizma nije uravnotežen i linearan proces. On sve više (raz)otkriva i sve one loše strane, pa nije malen broj ljudi koji uočavaju negativnosti i pogubnosti, štoviše prave ugroze koje potresaju temelje tisućljetnog nasljeđa i baštine helensko–judeo–kršćanske civilizacije i njenih stožernih vrjednota. Taj se trend sve glasnije očituje kroz pisana djela, od kojih tek mali dio ovdje navodim kao oprimjerenje, upućujući na obilnu bibliografiju koja se u tim djelima navodi. Gary Allen, *Die Insider. Baumeister der »Neuen Welt–Ordnung«*, Wiesbaden, 10. izd. 1990; E. R. Carmin, *Das schwarze Reich. Geheimgesellschaften und Politik im 20. Jahrhundert*, München, 1994; Manfred Adler, *Die Antichristliche Revolution der Freimaurerei*, Jestetten 1975; Ch. Dawson, *Razumijevanje Europe*, Split 2002; Oleg Platonov, *Zašto će propasti Amerika*, Split 2002; Ralph Eperson, *Novi svjetski poredak*, Zagreb 1997; Ralph Epperson, *Nevidljiva ruka*, izd. Cipetić, 2000; Deirdre Manifold, *Prema svjetskoj vladi. Novi svjetski poredak*, Zagreb 1997; Josip Blažević, *Proroci Novoga doba*, Zagreb, 2001; N. M. Roščić, *Nova religija globalizacije*, Zagreb 2003; U. Bäumer, *Hoćemo samo tvoju dušu. Rock scena i okultizam*, Zagreb, 1998; Horst Knaut, *Das Testament des Bösen*, Stuttgart, 1979; Peter Scowen, *Crna knjiga Amerike*, Zagreb 2003; John Coleman, *Hijerarhija zavjerenika: Komitet 300*, Zagreb, 2004; Patrick J. Buchanan, *Smrt Zapada*, Zagreb, 2003; Zoran Vukman, *Propast svijeta ili novo doba poganstva*, Split, 1998; Massimo Introvigne, *Il sacro postmoderno*, Milano, 1996; Samuel P. Huntington, *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*, New York, 1996; Admir Pozderović, *Muhamedova a. s. predskazanja. Sukob civilizacija XXI. stoljeća i triumf Islama*, Goražde 2004. Ove i brojne druge knjige govore o sadašnjim i budućim previranjima, o postojanju »zavjere« na širokom planu i različitim razinama, a pri tom je uvijek riječ i o razaranju religije, Crkve, Isusa Krista — na različite načine, iz različitih motiva i različitih »središnjica zla«. I to se ne može nijekati.

Kristov lik je zacijelo onaj o kojemu se najviše pisalo, oko kojega se sporilo, kojemu se vjerovalo i koga se osporavalo. O nijednoj drugoj povijesnoj osobi nije se ni približno toliko spekuliralo kao o Isusu iz Nazareta. Mnogi ne znaju da su glede Isusa iznesene sve pretpostavke (hipoteze), sve objeckije opovrgnute, potvrđene, opovrgavane do beskrajja. Svaka riječ Novog Zavjeta prorešetana je tisuću puta; među tekstovima svih vremena i zemalja ovaj je najčešće izučavan, s nevjerojatnom žestinom. To traje već dvije tisuće godina »ali u posljednja tri stoljeća promijenilo je obilježje (...) Od tog stoljeća (XVIII) nastaje izvan–kršćanska kritika.«³³ U pozadini svih tih nemilih stvari ne stoji puka slučajnost, nego planski i organizirani pothvat razaranja Krista i njegove Crkve, a konci uvijek vode do svjet-

33 Usp. Vittorio Messori, *Ipotesi su Gesu*, Torino, 2004, 5.

ske masonerije. Stoga vrsni poznavatelj masonstva, Ivan Mužić, tvrdi: »Danas je gaženje Krista, kršćana i kršćanstva glavni pothvat na mnogim velikim sveučilištima i srednjim školama diljem Amerike. Bitan element političke korektnosti je potpuno uklanjanje religije iz američkog obrazovanja. Jezična pravila sankcioniraju studente ako se suprotstavljaju homoseksualnosti ili pobačaju i ako se zauzimaju ili samo spominju Boga, Krista, Bibliju ili tradicionalne vrijednosti.«³⁴ Mužić u istom članku tvrdi: »Logistika u ratu protiv kršćanstva, a posebno protiv Katoličke Crkve, privremeno je smještena u SAD-u«³⁵. Međutim »iz činjenice da masonstvo izgoni samo Krista sa zemlje može se zaključiti da ono u odnosu na druge vjere doživljava kršćanskoga Boga kao stvarnoga suparnika, a to znači kao jedinoga pravoga Boga.«³⁶ Vrlo koristan i u ovom kontekstu važan pokazni i dokazni materijal nalazi se u knjizi Olega Platonova, *Zašto će propasti Amerika*, posebno u poglavljima Protiv Novog Zavjeta (str. 82–91), Službena podrška sotonizmu (str. 91–108), Razaranje kršćanske etike ljubavi (str. 109–118).

»Zapadni svijet je u visokoj mjeri obilježen procesom dekristijanizacije, koji vodi ne samo sekularizaciji, nego u isto vrijeme oblikovanju života bez priznavanja Boga, čak štoviše pozitivnom odricanju vjere u Boga, prema činjeničnom ateizmu i agnosticizmu i prema tome prema ideološkim oblicima bezbožnog humanizma.«³⁷

U pokušaju tumačenja tog fenomena, koji je tako očit u SAD-u, Patrick J. Buchanan to naziva revolucijom, pa u knjizi *Smrt Zapada* piše: »Nadam se da ću u ovoj knjizi opisati tu revoluciju — što ona zapravo zastupa, odakle potječe, kako je uspjela našega Boga zbaciti s prijestolja, uništiti naše hramove, promijeniti naše vjerovanje i pridobiti mladež.«³⁸ Tragajući za ishodištima te revolucije, piše: »Šezdesetih su godina sveučilišta zahvatili i studentski nemiri i kulturna revolucija... Kulturna revolucija što je preplavila američka sveučilišta bila je prava revolucija. U razdoblju tridesetak godina milijuni su ljudi odbacili judeo–kršćanski moralni poredak protiv kojega je ona bila uperena. Naša kulturna elita prihvatila je njezinu mržnju prema staroj Americi. Ti evanđelisti revolucije zavladaše našim institucijama koje stvaraju javno mišljenje i oblikuju društvene vrijednosti — filmom, televizijom, kazalištem, tiskom, glazbom — i preko njih to svoje novo evanđelje proširili diljem svijeta i stekli desetke milijuna novih obraćenika.«³⁹ Buchanan također tvrdi da je »katekizam te revolucije« sadržan u Humanističkom manifestu iz 1973. godine.⁴⁰ »Glavne istine tog novog evanđelja glase: nema Boga, u svemu nema apsolutnih vrijednosti, vjera u nadnaravno je praznovjerje. Život u cijelosti

34 Usp. Ivan Mužić, U ratu protiv Boga propast će novi svjetski poredak, *Hrvatsko slovo*, 24. siječnja 2003, 16–17.

35 Usp. Ivan Mužić, nav. mj, 17.

36 Isto.

37 Usp. Hans Waldenfels, *Kontekstualna fundamentalna teologija*, Đakovo, 1995, 5.

38 Patrick J. Buchanan, *Smrt Zapada*, Zagreb, 2004, 18.

39 Isto, 41.

40 Isto, 61–82; usp. N. M. Rošćić, *Nova religija globalizma*, Zagreb, 2003, 101–115.

ovdje počinje i ovdje završava. Njegov je cilj čovjekova sreća na ovome, jedinome svijetu kojega ćemo ikada upoznati. Svako društvo uspostavlja vlastite moralne zakone za svoje vrijeme i svaka osoba ima pravo činiti to isto.«⁴¹

Buchanan prigovara šutljivosti i popustljivosti kršćana, pa navodi riječi engleskog kršćanskog romanopisca i esejiste Clivea Staplesa Lewisa (1898–1963): »Kao kršćani u iskušenju smo pravili ustupke onima koji nisu kršćanske vjere. Previše smo popustljivi... Dolazi vrijeme kada moramo pokazati da se ne slažemo. Moramo pokazati svoje kršćanske boje, ako želimo biti vjerni Isusu Kristu. Ne možemo šutjeti i svega se odreći.«⁴² To je navod iz poznatog Lewisova djela *God in the Dock: Essays on Theology and Ethics* — Bog na optuženičkoj klupi iz 1948. — a taj je izričaj posudio od romanopisca G. K. Chestertona.

To je ujedno mišljenje i prosudba zbog kojih je napisan i ovaj ogleđ.

41 Patrick J. Buchanan, *Smrt Zapada*, 61.

42 Isto, 203.